

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2018,

kterým se mění zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů,

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 256/2001 Sb., zákona č. 138/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 132/2003 Sb., zákona č. 217/2004 Sb., zákona č. 326/2004 Sb., zákona č. 480/2004 Sb., zákona č. 384/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 25/2006 Sb., zákona č. 109/2007 Sb., zákona č. 160/2007 Sb., zákona č. 36/2008 Sb., zákona č. 296/2008 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 132/2010 Sb., zákona č. 28/2011 Sb., zákona č. 245/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 275/2012 Sb., zákona č. 279/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 202/2015 Sb., zákona č. 180/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 26/2017 Sb., zákona č. 66/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb. a zákona č. 299/2017 Sb. se mění takto:

1. § 6b zní:

§ 6b

Spotřebitelské úvěry

(1) Reklama na spotřebitelské úvěry a rovněž sponzorování, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je reklama na spotřebitelské úvěry, jsou zakázány, pokud není dále stanoveno jinak.

(2) Reklamou na spotřebitelské úvěry se rozumí též jakákoliv forma obchodního sdělení, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je propagace spotřebitelského úvěru.

(3) Zakaz reklamy podle odstavce 1 se nevztahuje na

a) reklamu na spotřebitelský úvěr na bydlení

- b) reklamu v provozovnách poskytovatele spotřebitelského úvěru
- c) reklamu v provozovnách poskytovatele spotřebitelského úvěru nebo v jejich výkladních skříních,
- d) reklamu na spotřebitelské úvěry v provozovnách, ve kterých se prodává nebo poskytuje široký sortiment zboží nebo služeb, jedná-li se o reklamu umístěnou v té části provozovny, která je určena k sjednávání spotřebitelských úvěrů,
- e) sponzorování veřejně prospěšných aktivit a sponzorskou komunikaci v místě jejich konání.

2. Dosavadní § 6b se označuje jako § 6c

3. V § 8a odst. 1 písm. a) se slovo „§ 6b“ nahrazuje slovy „§ 6c“

4. V § 8 odst. 1 se v písm. o) se na konci tečka nahrazuje čárkou

5. V § 8 odst. 1 se doplňuje písm. p), které zní:

„p) šíří reklamu spotřebitelské úvěry v rozporu s § 6b“

6. V § 8 odst. 2 písm. a) se za slova „nebo § 3 odst. 1“ vkládají slova „nebo § 6b“

7. V § 8 odst. 3 písm. a) se za slova „nebo § 3 odst. 1“ doplňují slova „nebo § 6b“

8. V § 8a odst. 1 písm. a) se slovo „§ 6b“ nahrazuje slovy „§ 6c“

9. V § 8a odst. 1 se v písm. r) se na konci tečka nahrazuje čárkou

10. V § 8a odst. 1 se doplňuje písm. s), které zní:

„s) šíří reklamu spotřebitelské úvěry v rozporu s § 6b.“

11. V § 8a odst. 2 písm. a) se za slova „nebo § 3 odst. 1“ vkládají slova „nebo § 6b“

12. V § 8a odst. 3 písm. a) se za slova „nebo § 3 odst. 1“ doplňují slova „nebo § 6b“

13. V § 8a odst. 4 písm. d) se za slova „nebo § 3a.“ vkládají slova „nebo § 6a“

Důvodová zpráva

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu

Spotřebitelské úvěry, včetně reklamy na ně, jsou upraveny v obecné rovině zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákonem č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoSÚ“), a v příslušných prováděcích předpisech. Dílčí úpravu spotřebitelských úvěrů pak lze najít ve speciálních zákonech, a to zejména ve vztahu ke spotřebitelskému úvěru na bydlení (např. zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a v příslušných prováděcích předpisech).

Spotřebitelským úvěrem se rozumí finanční služba (vč. odložené platby, peněžité zápůjčky, úvěru) poskytovaná či zprostředkovaná spotřebiteli. Zvláštní kategorii spotřebitelského úvěru představuje spotřebitelský úvěr na bydlení, který z definice musí být zajištěn nemovitou věcí nebo věcným právem k nemovité věci, je účelově určený a je poskytován stavební spořitelnou podle zákona upravujícího stavební spoření, svou podstatou se tak od standardních spotřebitelských úvěrů odlišuje.

Obecně je spotřebitelský úvěr možné chápat jako moderní nástroj umožňující jednotlivcům rychlou cestu k materiálním výhodám. V posledních letech lze pozorovat výrazné rozšíření trendu „života na dluh“, který je vyvolán společenským tlakem, plynoucím mimo jiné i z reklam nabízejících rychlé a snadné řešení pro situace objektivně více či méně urgentní (často se jedná o rozhodnutí impulsivní). Finančně méně gramotné osoby mnohdy podléhají tomuto tlaku tak, že upadají do tzv. dluhové spirály neboli dluhové pasti. To označuje situaci, kdy díky postupnému zadlužování nejsou tyto osoby schopny splácet své závazky.

Tuzemský právní řád problematiku reklamy na spotřebitelský úvěr či jeho zprostředkování řeší, ovšem nedostatečně. ZoSÚ pouze reguluje tzv. informační povinnost vůči spotřebiteli, jestliže

je nabízen spotřebitelský úvěr nebo jeho zprostředkování reklamou. Poskytnutí informací, ani tzv. reprezentativního příkladu, jak předpokládá ZoSÚ v § 91, však nemírní tlak, který je na osoby méně finančně gramotné vyvíjen reklamou. Tyto osoby vidí pouze rychlou a bezstarostnou cestu k propagovanému cíli a nestarají se o způsob jeho dosažení. V této souvislosti je nutné rovněž uvést, že informační povinnost vůči spotřebitelům podle ZoSÚ není vždy řádně plněna, a tedy neplní účel, pro který byla zavedena.

Navrhovaná úprava není v rozporu se zákazem diskriminace.

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace, a vysvětlení nezbytnosti navrhované úpravy v jejím celku

Navrhuje se zákaz reklamy na spotřebitelský úvěr či jeho zprostředkování tam, kde zákon nestanoví jinak. Cílem navržené úpravy je tak poskytnout ochranu před společensky nežádoucí reklamou.

Předpokládá se, že zákaz reklamy, a tedy i snížení společenského tlaku na méně finančně gramotné jednotlivce, povede sekundárně i ke snížení počtu exekucí či oddlužení.

Má se za to, že je vhodnější situaci potencionální dluhové pasti jednotlivců řešit spíše prostředky preventivními (zákaz reklamy) než tehdy, kdy již je pozdě a jednotlivci se v dluhové pasti nacházejí. V této souvislosti je nutné rovněž uvést, že informační povinnost vůči spotřebitelům podle ZoSÚ není vždy řádně plněna, a tedy neplní účel, pro který byla zavedena.

Navrhovaná úprava není v rozporu se zákazem diskriminace.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy

Návrh je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Ústavní pořádek České republiky neobsahuje specifické právní normy ústavněprávní síly dopadající na oblast úvěrů pro spotřebitele. Ústavní soud se ve své rozhodovací praxi oblastí reklamy na spotřebitelské úvěry

a jejich zprostředkování dosud specificky rovněž nezabýval. Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami podle č. 10 Ústavy.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Návrh nepředpokládá hospodářský a finanční dopad na státní rozpočet, ani na ostatní veřejné rozpočty, zejména rozpočty krajů a obcí.

Návrh předpokládá pozitivní dopad na podnikatelské prostředí České republiky, jakož i pozitivní dopad na ochranu spotřebitele, a to v oblasti poskytování a zprostředkovávání spotřebitelských úvěrů. Z hlediska podnikatelského prostředí povede návrh k uzavírání spotřebitelských úvěrových smluv s větším rozmyslem a nikoli na základě impulzivních podnětů. Takto se zajistí vyšší dobytost pohledávek podnikatelů, kteří spotřebitelský úvěr nabízejí či zprostředkovávají. Z hlediska spotřebitele povede návrh ke snížení společenského tlaku vyvolaného reklamou na tzv. impulzivní rozhodnutí, a ve svém důsledku se tak předpokládá snížení počtu výskytů tzv. dluhové pasti u těchto jednotlivců.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení k ochraně soukromí a osobních údajů

Návrh nově neovlivňuje ochranu soukromí a osobních údajů.

Zhodnocení korupčních rizik

Návrh nepřináší korupční rizika. Naopak, zákazem reklamy se eliminuje vliv dozorových orgánů na posouzení, zda reklama odpovídá či neodpovídá podmínkám ZoSÚ.

Zvláštní část

K bodu 1.

Navrhuje se systematicky vložit ustanovení zakazující reklamu včetně uvedených výjimek za současný výčet regulací reklam v jiných oblastech.

K bodu 2.

Vzhledem k vložení regulace reklamy pod § 6b, dosavadní paragraf 6b byl nově označen jako § 6c.

K bodům 3. až 13.

Body 1. a 2. se odráží v textaci následujících ustanovení.

V Praze dne 1. června 2018

Marek Výborný, v.r.

Pavel Bělobrádek, v.r.

Jan Bartošek, v.r.

Vít Kaňkovský, v.r.

Pavla Golasowská, v.r.

Stanislav Juránek, v.r.

Jan Čížinský, v.r.

Jiří Mihola, v.r.